

Remiss av promemoiran Skärpta straff för knivbrott

Sammanfattning

Polismyndigheten tillstyrker förslagen och vill framföra följande synpunkter. Polismyndigheten tycker att det är positivt att straffen skärps för knivbrott och att tillämpningsområdet för grovt brott utvidgas. Polismyndigheten vill lämna några förslag som främst rör kvalifikationsgrunder för grova brott.

Polismyndighetens synpunkter

Kvalifikationsgrunder för grova brott

Ett införande av kvalifikationsgrunder för grova brott innebär att lagstiftningen blir tydligare, mer förutsebar och kommer att bidra till en mer enhetlig rättstillämpning. Polismyndigheten anser också att det är positivt att lagstiftningen harmoniserar med annan lagstiftning inom liknande områden såsom vapenlagen (1996:67) och lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor. För att uppnå en än mer enhetlighet vill Polismyndigheten lämna följande förslag.

I 4 § andra stycket 1 föreslås följande justering:

1. föremålet har innehafts i ett sammanhang där det *typiskt sett* kan befaras...

Skrivningen blir då liknande de som återfinns i 9 kap. 1 a § första stycket 4 vapenlagen och 29 a § första stycket 3 lagen om brandfarliga och explosiva varor.

När det gäller 4 § andra stycket 2 anser Polismyndigheten att det finns behov av ett förtydligande i förarbetena. Enligt förarbetena krävs inte att ett knivblad måste vara en viss längd för att omfattas av knivlagen. Polismyndigheten anser att det är viktigt att en kniv vars blad är litet inte utesluter att det kan bedömas som ett grovt brott. Detta bör förtydligas i förarbetena. Ett kort blad av rakbladsmodell kan vara lika farligt som ett längre blad då de ofta har en hög penetrationsförmåga, som exempelvis en mattniv. I proposition 2019/20:200 En strängare syn på hantering av vapen och explosiva varor förs på s. 72 ett resonemang om att ett enhandsvapen kan anses vara av särskilt farlig beskaffenhet med hänsyn till dess konstruktion eller utformning. De omständigheter som

räknas upp är exempelvis att minska vapnets storlek så att det lättare går att gömma eller att vapnet till sin utformning uppfattas som något annat än just ett vapen. Detta menar Polismyndigheten är omständigheter som även gör sig gällande beträffande knivar och andra farliga föremål. Det finns exempelvis knivar på marknaden som är utformade som kreditkort (så kallade card-knife) som döljer ett rakbladsliknande blad. Ett annat exempel är knivar dolda i bältespännare.

Skjutvapen som inte omfattas av vapenlagens bestämmelser kan omfattas av knivlagen, exempelvis mynningsladdade vapen tillverkade före år 1890. Är det fråga om ett fungerande sådant vapen som innehas olovligt på allmän plats anser Polismyndigheten att det i normalfallet bör presumeras vara av särskilt farlig beskaffenhet.

Beträffande 4 § andra stycket 4, att gärningen på annat sätt har varit av särskilt farlig art, så är Polismyndigheten av uppfattningen att en relevant omständighet vid bedömning av rubricering och straffvärde är om en kniv eller ett farligt föremål saknar legalt användningsområde. Även att knivar eller andra farliga föremål är monterade eller applicerade på ett sätt som typiskt sätt gör kniven lätt att ta fram för snabb användning eller att brott mot knivlagen upprepas bör räknas som försvårande omständigheter. Detta bör förtydligas i förarbetena.

Brottskonkurrens

I promemorian på s. 18 beskrivs att huvudregeln i svensk rätt i situationer då en och samma handling träffas av flera straffbud är att båda straffbuden är tillämpliga och att man dömer för samtliga brott. Vidare sägs att det från huvudregeln finns flera undantag, t.ex. att straffbuden har samma eller liknande skyddsintressen eller att det gemensamma tillämpningsområdet är stort och det ena straffbudet kan anses strängare på grund av straffskalan eller straffmättningspraxis. Polismyndigheten anser att det skulle vara värdefullt om förarbetena kunde ge exempel på sådana skyddsintressen.

Övrigt

Polismyndigheten vill understryka vikten av att promemorian förutom påverkan av alkohol och narkotika även anger påverkan av dopingpreparat som en omständighet som kan påverka en gärnings farlighet. Det är en relevant omständighet och inte bara på grund av att påverkan av dopingpreparat i många fall sänker omdömet och impulskontrollen utan även på grund av att dopingpreparat ökar aggressiviteten.

Avslutningsvis vill Polismyndigheten uppmärksamma att det finns flera exempel på ärenden där försökverksamheten med ett snabbförfarande i brottmål¹ har tillämpats vid grovt brott mot knivlagen. Detta är något som Polismyndigheten ser väldigt positivt på eftersom obefogat innehav av kniv många gånger

¹ En snabbare lagföring – Försöksprojekt med ett snabbförfarande i brottmål (Ds 2017:36) och Ju2017/06712/DOM (delvis), Ju2017/08090/DOM samt Snabbare lagföring – ett snabbförfarande i brottmål (SOU 2021:46).

är ett inträdesbrott vid gängkriminalitet och en snabb reaktion från samhället torde därför gagna både samhället och gärningspersonen.

Detta yttrande har beslutats av chefen för rättsavdelningen Gunilla Hedwall. Vid den slutliga handläggningen har deltagit gruppchef Marcus Karlberg och juristen Camilla Ulvenfalk, föredragande. Rikspolischefen Anders Thornberg har informerats om remissen.

POLISMYNDIGHETEN

Gunilla Hedwall

Camilla Ulvenfalk
genom Emilia Freij

Kopia till

Justitiedepartementet (PO)
Arbetsstagarorganisationerna
Rikspolischefens kansli